

LBRIS

We know
books

George Orwell

Despre libertate

Editura Bookshop Publishing House

București, 2026

Autor: George Orwell

Titlu: Despre libertate

Editura: Bookshop Publishing House

Traducător: Stejărel Decu-Jerep

Ediție completă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Orwell, George

Despre libertate / George Orwell. - București :
BookShop Publishing House, 2026
ISBN 978-630-95424-1-0

821.111

316

ISBN: 978-630-95424-1-0

Pentru comenzi online: www.books-shop.ro

© 2026 [Bookshop Publishing House]

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Bookshop Publishing House.

„În primul rând, ce este un vagabond?”

Din „A Day in the Life of a Tramp”

Le Progres Civique, 5 ianuarie 1929

În primul rând, ce este un vagabond?

Vagabondul aparține unei specii englezești indigene. Iată care sunt trăsăturile sale distinctive: nu are bani, este îmbrăcat în zdrențe, merge pe jos cam 20 de kilometri pe zi și nu doarme două nopți la rând în același loc.

Pe scurt, este o haimana, care trăiește din mila altora și umblă teleleu Tănase cât e ziua de lungă, ani de-a rândul, bătând cu piciorul Anglia de la un capăt la altul de multe ori în peregrinările lui.

Nu are nici slujbă, nici casă, nici familie, nu are nici de unele pe lumea asta decât zdrențele care îi acoperă trupul jigărit; trăiește pe spinarea comunității.

Nu știe nimeni câți indivizi are populația de vagabonzi. 30 000? 50 000? Poate 100 000 în Anglia și Țara Galilor când crește șomajul foarte tare.

Vagabondul nu umblă fleura așa, de distracție, și nici pentru că a moștenit cine știe ce instincte nomade de la strămoșii săi; el caută în primul rând să nu moară de foame.

Nu e greu de priceput de ce face asta; vagabondul nu are unde munci din cauza situației în care se află economia engleză. Așa încât, ca să supraviețuiască, trebuie să apeleze la mila statului sau a oamenilor.

Pentru a-i veni în ajutor, autoritățile au creat aziluri de săraci unde cei nevoiași pot găsi hrană și adăpost.

Aceste aziluri sunt la vreo 20 de kilometri unele de altele și nimeni nu poate sta în același adăpost decât o dată pe lună. De aici nesfârșitele peregrinări ale vagabonzilor, care, dacă vor să mănânce și să doarmă sub un acoperiș, trebuie să caute în fiecare seară alt loc unde să înnopteze.

Iată de ce există vagabonzi. Acum să vedem ce fel de viață duc. Este de ajuns să analizăm o singură zi din viața lor, căci toate zilele seamănă leit una cu alta pentru acești nefericiți locuitori ai uneia dintre cele mai bogate țări din lume. [...]

Să ne luăm după unul dintre ei când iese din azil, pe la 10 dimineața. Are cam 20 de kilometri până la următorul azil. Probabil că o să-i ia vreo cinci ore ca să acopere pe jos această distanță și va ajunge la destinație pe la 3 după-amiază.

Pe drum nu prea o să se oprească să-și tragă suflul, pentru că poliția, care îi privește cu suspiciune pe vagabonzi, îl fugărește imediat din orice târg ori sat pe unde ar putea fi tentat să poposească. [...]

Însă adăpostul se deschide abia la 6 seara. Trebuie să-și omoare timpul trei ore epuizante în compania celorlalți vagabonzi care așteaptă deja. Gloata de oameni, trași la față, nebărbieriți, murdari și zdrențăroși, crește pe minut ce trece. În scurt timp se strâng o sută de șomeri reprezentând aproape toate meseriile.

Majoritatea sunt mineri și filatori, victime ale șomajului care atinge cote alarmante în nordul Angliei, dar vezi oameni de toate meseriile. Vârsta lor? Între 16 și 70 de ani. Sexul? Sunt cam două femei la 50 de vagabonzi.

Ici-colo, câte un idiot vorbește în dodii. Unii sunt așa de jigăriți și de decrepiți, încât te întrebi cum de au fost în stare să umble pe jos 20 de kilometri. Au haine grotești, zdrențuite și revoltător de jgoase.

Fețele lor te duc cu gândul la vreo jivină, poate nu una periculoasă, ci un animal care s-a sălbăticit la un moment dat și a devenit temător din pricina neodihnei și neîngrijirii.

*

[...] Vin din toate colțurile Angliei și Țării Galilor și își povestesc unul altuia aventurile, vorbind fără prea multă speranță despre șansele de a-și găsi ceva de lucru pe drum.

Mulți s-au mai întâlnit prin vreun azil de la celălalt capăt al țării, căci drumurile li se tot intersectează în nesfârșitele lor peregrinări.

Azilurile acestea sunt niște caravanserauri lugubre și sordide unde se adună tristeții pelerini englezi pentru câteva ore înainte de a se risipi iar în toate cele patru vânturi. [...]

Atunci când un vagabond reușește să facă rost de niște bani, pentru care a muncit sau a cerșit pe drum, primul său gând este să cumpere tutun, dar de cele mai multe ori este nevoit să se mulțumească cu chiștoacele culese de pe trotuar sau de pe stradă. Azilul nu îi asigură decât cazare și mâncare: pentru restul, haine, tutun etc., trebuie să se descurce singur.

*

Dar se apropie ora la care se deschid porțile azilului. Vagabonzii s-au ridicat în picioare și se pun la coadă de-a lungul zidului imensului edificiu, un cub hidos de cărămidă galbenă, construit în cine știe ce

suburbie de la mama dracului, care seamănă leit cu o închisoare.

Peste alte câteva minute porțile grele se deschid și gloata de oameni pătrunde înăuntru.

Asemănarea dintre un astfel de azil și o închisoare e și mai izbitoare odată ce treci de porți. În mijlocul unei curți pustii, înconjurată de ziduri înalte de cărămidă, se află clădirea principală în care sunt niște celule cu pereții goi, o baie, birourile administrative și o cămăruță mobilată cu niște bănci simple de lemn care servește drept sală de mese. Totul e cum nu se poate mai urât și mai sinistru.

Peste tot e aceeași atmosferă de închisoare. Funcționari în uniformă îi bruschează și îi îmbrâncesc pe vagabonzi, nescăpând nici o ocazie să le reamintească faptul că, odată ce au intrat în azil, au renunțat la toate drepturile și libertatea lor.

Numele și meseria vagabondului sunt trecute într-un registru. Apoi este pus să facă baie și i se iau hainele și obiectele personale. După aceea i se dă un cămeșoi aspru de bumbac în care să doarmă.

Dacă se întâmplă să aibă niște bani, aceștia i se confiscă, însă, dacă recunoaște că are mai mult de patru penny, nu va fi primit în azil, fiind nevoit să-și caute alt loc de dormit.

Drept urmare, vagabonzii ăștia – puțini la număr – care au mai mult de patru penny s-au dat peste cap să-și ascundă banii în vârful încălțărilor, asigurându-se că nu îi vede nimeni, căci ar putea ajunge la închisoare pentru această înșelătorie.

După baie, vagabondul, care acum a rămas fără haine, își primește cina: jumătate de livră de pâine cu un pic de margarină și jumătate de litru de ceai. Pâinea

făcută anume pentru vagabonzi este îngrozitoare. E cenușie, mereu veche și rea la gust de-ai zice că-i făcută din făină de grâu stricat.

Până și ceaiul este cum nu se poate mai rău, însă vagabonzii îl beau bucuroși, pentru că îi încălzește și îi face să se simtă mai bine după o zi istovitoare. Mâncarea asta respingătoare este înfulecată în cinci minute. După aceea, vagabonzilor li se ordonă să intre în celulele în care își vor petrece noaptea. Celulele astea, adevărate celule de închisoare, din cărămidă sau de piatră, au cam 3,5 metri pe 2. Lumină artificială nu există – singurele surse de lumină sunt o fereastră îngustă, cu gratii, aflată sus, aproape de tavan, și o mică deschizătură în ușă prin care paznicii își pot supraveghea oaspeții.

Uneori este și un pat în celulă, dar de obicei vagabonzii sunt nevoiți să doarmă pe jos, având doar trei păături pe post de așternuturi.

Adesea nu sunt perne, iar din cauza asta nefericiților oaspeți li se îngăduie să-și păstreze haina groasă ca să și-o pună sub cap.

De obicei încăperea este foarte friguroasă, iar de atâta purtat, păturile s-au subțiat așa de tare, că nu te mai apără deloc de frig.

De îndată ce vagabonzii intră în celule, ușile sunt zăvorâte pe dinafară; vor mai fi deschise abia la ora 7 a doua zi dimineață.

De obicei sunt câte doi în celulă. Zăvorăți în închisoarea lor minusculă timp de 12 ore istovitoare, neavând altceva care să-i apere de frig decât cămeșoiul de bumbac și trei păături subțiri, bieții de ei dărdăie și se chinuie, fără nici un minimum de confort.

Locurile astea sunt aproape întotdeauna infestate de ploșnițe, iar vagabondul, căzând pradă acestora, cu mâinile și picioarele sleite de vlagă, se foiește ore de-a rândul pe toate părțile, așteptând în zadar să adoarmă.

Dacă izbutește să pună geană pe geană câteva minute, tot se trezește din pricină că-i intră oasele unele în altele de la dormitul pe podeaua tare.

Vagabonzii mai bătrâni, unși cu toate alifiile, care își duc viața așa de 15-20 de ani și, ca atare, au ajuns un soi de filosofi, își petrec nopțile stând de vorbă. Or să se odihnească o oră, două în ziua următoare pe vreun câmp, lângă un gard viu pe care îl găsesc mai primitiv decât azilul. Dar aceia mai tineri, încă necăliți pentru că nu s-au obișnuit cu această rutină, se tot frământă și gem în întineric, așteptând nerăbdători să se facă dimineață ca să scape de acolo.

Și totuși, când în sfârșit pătrunde lumina soarelui în închisoarea lor, se gândesc cu mâhnire și deznădejde că începe încă o zi exact la fel cu cea care a trecut.

În cele din urmă, celulele sunt descuiate. Este timpul pentru vizita doctorului – de fapt, vagabonzii nu sunt lăsați să plece până ce nu se îndeplinește această formalitate.

De obicei doctorul întârzie, iar vagabonzii trebuie să aștepte să fie trecuți în revistă de acesta, aliniați pe un coridor fără prea multe haine pe ei. Atunci poți să-ți faci o idee despre condiția lor fizică.

Ce trupuri și ce chipuri!

O grămadă au malformații congenitale. Mai mulți suferă de hernie și au bandaje. Aproape toți au picioarele deformate și pline de răni de la atâta umblat pe jos cu încălțări care nu sunt pe măsura lor. Bătrânii sunt numai piele și os. Toți au carnea fleșcăită și înfățișarea

jalnică a celor care nu apucă să mănânce cum trebuie cât e anul de lung.

Trăsăturile veștejite, ridurile apărute înainte de vreme, fețele nebărbierite, totul la ei trădează hrana insuficientă și lipsa de somn.

Dar iată-l și pe doctor. Îi examinează pe cât de rapid, pe atât de superficial. La urma urmei, singurul lui scop e să vadă dacă printre vagabonzi este vreunul care prezintă simptome de variolă.

Unul câte unul, doctorul îi măsoară rapid cu privirea pe vagabonzi din cap până în picioare, din față și din spate.

Ei bine, cei mai mulți suferă de vreo boală sau alta. Unii, aproape complet imbecili, nici nu sunt în stare să aibă grijă de ei. Cu toate acestea, sunt lăsați să plece dacă nu prezintă temutele semne ale variolei.

Autorităților nu le pasă dacă sunt sănătoși sau nu, atâta vreme cât nu suferă de vreo boală contagioasă. După ce îi vede doctorul, vagabonzii se îmbracă.

Atunci, la lumina rece a zilei, poți vedea bine hainele pe care le poartă sărmanii ca să se apere de intemperiiile climei englezești.

Aceste articole de îmbrăcăminte desperecheate – majoritatea de căpătat – nu sunt bune nici de aruncat la gunoi. Grotești, prea mari sau prea mici pentru ei. [...] Sunt cârpite atât cât s-a putut, cu tot soiul de petice. Dacă le lipsesc nasturii, sunt legate cu sfoară. Rufăria de corp e toată doar zdrențe murdare, pe care numai slinul le împiedică să se facă bucați.

Unii nu au nimic pe sub haine. Mulți nu au nici măcar ciorapi; după ce își înfășoară degetele cu niște cârpe, își vâra picioarele goale în niște încălțări a căror

piele, întărită de soare și de ploi, a devenit rigidă. E îngrozitor să-i vezi pe vagabonzi pregătindu-se.

Odată îmbrăcați, își primesc micul dejun, care e aidoma cu cina din seara trecută. Apoi îi aliniază ca pe soldați în curtea azilului, unde paznicii îi pun la treabă.

Unii spală pe jos, alții taie lemne, mărunțesc cărbuni, fac tot felul de treburi până la ora 10, când se dă semnalul de plecare.

Li se înapoiază toate obiectele personale confiscate cu o seară înainte. Pe lângă asta mai primesc câte jumătate de livră de pâine și o bucată de brânză ca să aibă ce mânca la prânz sau câteodată, nu foarte des, un cupon cu care își pot lua pe drum, la anumite bufete, pâine și ceai în valoare de șase penny.

Puțin după ora 10, se deschid porțile azilului, lăsând să iasă mulțimea de nevoiași nefericiți și murdari care se împrăstie în toată regiunea. Fiecare se îndreaptă către alt azil, unde va fi tratat exact la fel.

Și, luni în șir, ani sau chiar decenii întregi, vagabondul nu va cunoaște altă viață.

*

În concluzie, ar trebui să observăm că hrana pentru fiecare vagabond constă, cu totul, cam în 750 de grame de pâine cu puțină margarină și brânză, plus o pîntă de ceai pe zi; în mod evident, această alimentație este insuficientă pentru un om care trebuie să meargă zilnic câte 20 de kilometri pe jos.

Pentru a-și suplimenta dieta, a face rost de haine, tutun și celelalte o mie de lucruri de care ar putea avea nevoie, vagabondul este nevoit să cerșească atunci când nu găsește de lucru (și nu găsește aproape niciodată) - să cerșească ori să fure.

Ei bine, cerșitul este interzis prin lege în Anglia, iar mulți vagabonzi au făcut cunoștință cu închisorile Majestății Sale din pricina asta. Este un cerc vicios; dacă nu cerșește, moare de foame; dacă cerșește, încalcă legea.

Viața acestor vagabonzi este degradantă și demoralizantă. Îl poate face pe un om activ, într-un timp foarte scurt, inapt de muncă și parazit.

În plus, existența aceasta este extraordinar de monotună. Singura plăcere a vagabonzilor este să facă rost, pe neașteptate, de câțiva șilingi, cu care pot să mănânce în sfârșit pe săturate ori s-o facă lată. [...]

În fine, vagabondul, care nu se face vinovat de nimic și care este, până la urmă, doar o victimă a șomajului, e condamnat la un trai mai mizerabil și decât ultimul criminal. E un sclav cu o aparență de libertate care este mai rea decât cea mai crudă sclavie.

Când ne gândim la soarta lui nefericită, împărtășită de mii de oameni din Anglia, concluzia evidentă este că societatea l-ar trata mai omenește dacă l-ar arunca în închisoare câte zile o mai avea de trăit, unde măcar s-ar bucura de un oarecare confort.